

1 Milyen körülmények között viheti gyermekét jogszerűen külföldre egy szülő a másik szülő hozzájárulása nélkül?

1.1. Először is hivatkozni kell a szülő-gyermek kapcsolatra vonatkozó szabályozásnak az Ausztriában 2013. február 1-jén hatályba lépett, a szülő-gyermek kapcsolatra és a személyek nevére vonatkozó szabályozás módosításáról szóló 2013. évi törvény (*Kindschafts- und Namensrecht-Änderungsgesetz 2013*) (BGBl I 2013/15) által elvégzett átfogó módosítására. E módosítás óta a tartózkodási helyre vonatkozó szabályokat az általános polgári törvénykönyv (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – ABGB*) 162. szakasza tartalmazza, jóllehet e szabályokat nem elszigetelten, hanem a szülő-gyermek kapcsolatra vonatkozó szabályozás egyéb rendelkezéseinek tágabb összefüggésében kell értelmezni.

1.2. Egy szülő mindenképpen a másik szülő hozzájárulása nélkül viheti a gyermeket külföldre akkor, ha a gyermeket külföldre vivő szülő egyrészt korlátlan felügyeleti jogot kapott; másrészt, ha előre értesítette a másik szülőt; harmadrészt pedig, ha a másik szülő ezt követően nem tiltakozott kifejezetten észszerű időn belül, és nem kérte ennek megfelelően a bíróságtól a felügyeleti jog visszavonását vagy korlátozását. Ha a másik szülő a bírósághoz fordul, a bíróságnak döntenie kell arról, hogy jogszerű-e vagy sem a külföldre vitel. A tartózkodási hely áthelyezéséről szóló döntés biztosítása érdekében a bíróság a gyermekkel való kiutazást is megtilthatja (a peren kívüli eljárásról szóló törvény [*Außerstreitgesetz – AußStrG*] 107. szakasza (3) bekezdésének 4. pontja). A másik szülőnek figyelembe kell vennie a felügyeleti joggal nem rendelkező szülő által a külföldre költözést illetően tett nyilatkozatot, ha a nyilatkozatban kifejezésre juttatott kívánság jobban megfelel a gyermek mindenképp felett álló érdekének.

Ha mindazonáltal a gyermek felett kizárólagos felügyeleti jogot gyakorló szülő nem értesítette a másik szülőt a tervezett költözésről – e szülő fontos kérdésekben köteles a másik szülőt értesíteni (az ABGB 189. szakasza (1) bekezdésének 1. pontja, mindenképpen fontos kérdésnek minősül a külföldre költözés is) –, vagy a másik szülő erős tiltakozása ellenére költözik külföldre, ez (a másik szülő törvényes felügyeleti joga hiányában) nem jelenti a felügyeleti jognak a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló hágai egyezmény 3. cikke szerinti megsértését, hanem csak a szülők belső kapcsolatát szabályozó osztrák családjogi rendelkezések megsértését, ami (az egyszerű figyelmeztetéstől a felügyeleti jog átruházásáig terjedő) családjogi következményekkel járhat.

1.3. Ha mindkét szülő felügyeleti jogot kapott, amennyire csak észszerű és lehetséges, közös megegyezés alapján kell gyakorolniuk a felügyeletet (az ABGB 137. szakaszának (2) bekezdése).

Különbséget kell tenni azon helyzetek között, a) amelyekben a gyermeket az a szülő viszi külföldre, akinek háztartásában a gyermekről többnyire gondoskodnak, és b) amelyekben a gyermeket a másik szülő viszi külföldre, akinek háztartásában ennél fogva nem többnyire gondoskodnak a gyermekről. Az a szülő, akinek háztartásában nem többnyire gondoskodnak a gyermekről, minden esetben jogellenesen jár el a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló hágai egyezmény 3. cikke értelmében véve. Azon szülő esetében, akinek háztartásában a gyermekről többnyire gondoskodnak, a jogi helyzet bonyolultabb:

Az ABGB 189. szakasza (1) bekezdésének a másik szülő fontos kérdésekben történő értesítésére vonatkozó – fent hivatkozott – 1. pontja akkor is alkalmazandó, ha mindkét szülő felügyeleti jogot kapott (az ABGB 189. szakaszának (5) bekezdése). Az új jogi helyzetben még nem tisztázódott teljesen, hogy az ABGB 189. szakasza (1) bekezdésének 1. pontja szerinti értesítés elmulasztása elegendő-e önmagában a felügyeleti jognak a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló hágai egyezmény 3. cikke szerinti megsértéséhez, mivel bár különböző elméleti irányzatok léteznek e kérdésben, ítélkezési gyakorlat még nem alakult ki.

Azon szülő nyilatkozatát, akinek háztartásában nem gondoskodnak a gyermekről, e tekintetben is figyelembe kell venni, ha az abban kifejezésre juttatott kívánság jobban megfelel a gyermek mindenképp felett álló érdekének. Függetlenül attól, hogy a felügyeleti jognak a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló hágai egyezmény szerinti jogellenes megsértésének tekintendő-e, az értesítés elmulasztása az osztrák családjogot sértő és a fent említett következményeket kiváltó magatartásnak minősülhet a belső kapcsolatban.

1.4. Ha mindkét szülő felügyeleti jogot kapott, anélkül, hogy megállapítást nyert volna, hogy melyikük háztartásában kell többnyire gondoskodni a gyermekről, be kell szerezni a másik szülő hozzájárulását. A másik szülő hozzájárulása hiányában az illetékes gyámügyi bíróság (*Pflegschaftsgericht*) döntése kérhető. Határozatában a bíróságnak mind a gyermek mindenképp felett álló érdekét, mind a szülők erőszakkal szembeni védelemhez, szabad mozgáshoz és szakmai tevékenység szabad folytatásához való jogát figyelembe kell vennie (az ABGB 162. szakaszának (3) bekezdése). A szülők mindazonáltal e tekintetben is csak addig jogosultak a harmadik felekkel szembeni képviselőre, amíg a (gyermek tartózkodási helyének meghatározása terén fennálló) felügyeletet nem vonták meg tőlük véglegesen vagy ideiglenesen.

2 Milyen körülmények között szükséges a másik szülő hozzájárulása a gyermek külföldre viteléhez?

Mindenképpen szükség van a másik szülő hozzájárulására, ha a gyermeket külföldre vivő szülő vagy a) nem kapott felügyeleti jogot, vagy b) felügyeleti jogot kapott ugyan, de a gyermekről többnyire nem az ő háztartásában gondoskodnak.

Azokban az esetekben, amelyekben a) az a szülő, akinek háztartásában a gyermekről többnyire gondoskodnak, vagy b) a kizárólagos felügyeletet gyakorló szülő külföldre kíván költözni a gyermekkel, e szülőnek a belső kapcsolatban eleget kell tennie az ABGB 189. szakasza szerinti értesítési kötelezettségnek (lásd az 1. kérdésre adott választ), és figyelembe kell vennie az értesített szülő véleményét, ha az jobban megfelel a gyermek mindenképp felett álló érdekének.

3 Amennyiben a másik szülő nem járul hozzá, hogy a gyermeket egy másik államba vigyék, bár erre szükség van, hogyan vihető a gyermek jogszerűen egy másik államba?

3.1. Ha mindkét szülő felügyeleti jogot kapott, anélkül, hogy megállapítást nyert volna, hogy melyikük háztartásában kell többnyire gondoskodni a gyermekről, a tartózkodási helyét a másik szülő hozzájárulása nélkül külföldre áthelyezni kívánó szülőnek az illetékes gyámügyi bírósághoz kell fordulnia. Az engedélyezésről szóló határozatában a bíróságnak mind a gyermek mindenképp felett álló érdekét, mind a szülők erőszakkal szembeni védelemhez, szabad mozgáshoz és szakmai tevékenység szabad folytatásához való jogát figyelembe kell vennie (az ABGB 162. szakaszának (3) bekezdése).

3.2. Ha a gyermekkel külföldre költözni kívánó szülő egyáltalán nem kapott felügyeleti jogot, vagy ha a gyermekről többnyire nem az ő háztartásában gondoskodnak, e szülő a bíróságtól kérheti a másik szülő felügyeleti jogának visszavonását vagy korlátozását (és a felügyeleti jog rá történő – adott esetben csak részleges – átruházását). Mindenekelőtt a felügyelet megvonásánál enyhébb intézkedésként a bíróság a törvény alapján szükséges hozzájárulási és jóváhagyási jogokat is megvonhatja, vagy ha az elutasítás nem indokolt, pótolhatja is a törvény alapján szükséges hozzájárulást vagy jóváhagyást (az ABGB 181. szakaszának (1) bekezdése).

3.3. Az a felügyeleti joggal rendelkező szülő, akinek háztartásában a gyermekről többnyire gondoskodnak, köteles értesíteni a másik szülőt és lehetőséget adni számára álláspontjának kifejtésére (az ABGB 189. szakasza), az értesítés és a hozzájárulás azonban nem feltétele a kiutazásnak.

4 Ugyanazok a szabályok vonatkoznak-e az ideiglenes külföldre vitelre (pl. nyaralás, orvosi ellátás) és a tartós letelepedés céljából történő külföldre vitelre? Adott esetben kérjük, mellékeljék a szükséges hozzájárulási formanyomtatványokat.

Közös felügyelet esetén a szülőknek, amennyire csak észszerű és lehetséges, az ideiglenes külföldre vitellel kapcsolatban is közös megegyezés alapján kell gyakorolniuk a felügyeletet (az ABGB 137. szakasza (2) bekezdésének utolsó mondata). E közös megegyezés bizonyítása azonban nem feltétele a kiutazásnak.

A közös megegyezés követelménye mindazonáltal teljesen jogszerűen figyelmen kívül hagyható például a külföldi nagyszülők spontán hétvégi meglátogatása esetén, ha a másik szülő egyébként sem szándékozott ezen időszakban kapcsolatot tartani a gyermekkel (ilyen esetben egyáltalán nem lenne észszerű közös megegyezést keresni).

Ugyanez vonatkozik azokra az esetekre, amelyekben a másik szülőt csak tájékoztatni kell (az ABGB 189. szakaszának (1) bekezdése), de a konkrét eset körülményeitől (pl. az utazás időtartamától, úti és egyéb céljától) függ, hogy fontos kérdésnek tekintendő-e egyáltalán az ideiglenes külföldre vitel.

Utolsó frissítés: 22/12/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.